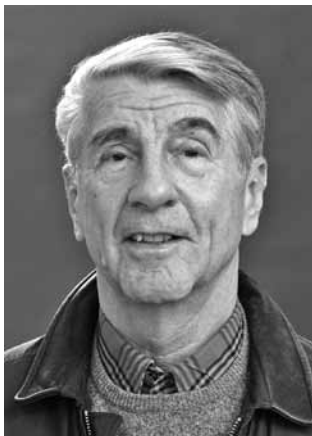

Folyamatos emlékezet

A 80 éves Korniss Péter életmű-kiállítása

A Magyar Nemzeti Galériában, a Budavári Palota C épületének földszintjén január 7-ig látogatható visszatekintő tárlaton Korniss Péter Kossuth-díjas és Pulitzer-emlékdíjas magyar fotográfus - a Nemzet Művésze - kereken öt alkotói évtizedéről adnak számot.

Baki Péter és Jerger Krisztina, a kiállítás kurátorai valamivel több mint másfélszáz felvételt válogattak össze Korniss munkásságából, s ezeket öt témakörbe rendezték. Az anyag országhatárokon túl kisugárzó jelentőségét is hangsúlyozzák a magyar és az angol nyelven megjelent pompás tárlatkísérő albumok. A bennük szereplő tanulmányokat rangos nemzetközi szerzőgárda írta: Baki

Péter, a kecskeméti Magyar Fotográfia Múzeum igazgatója, *Daniela Mrázková*, a cseh sajtófotó pályázat (a Czech Press Photo) igazgatója, és *Colin Ford*, az angol Nemzeti Fotómúzeum alapítója. Mindhárman a magyar fotóművész régi barátai és tevékenységének kiváló ismerői.

A közhiedelemmel ellentétben Korniss Péter nemcsak az eltűnőfélben lévő honi és erdélyi paraszti életmód kitartó megörökítője. A mezőszéki, székelyföldi vagy bukovinai csángó falusi hagyományok mellett érdeklődése kiterjedt a máramarosi románok, a felvidéki szlovákok és a délvidéki szerbek szorgos hétköznapijaira, ünnepeire is. Így méltatja ezt Daniela Mrázková: „Az idő előrehaladtával Korniss Péter akkori fotói valóságérőtelően romantikusnak hatnak. Van bennük valami mesészerű

varázslat, ami akaratlanul a múlt század első évtizedeinek felvételeire emlékeztet. Ebből az időből a nagyapám is őrzött a szülőföldjéről Kelet-Csehországról nosztalgikus emlékként üvegnegatívokat. Talán a második világháború előtti Szlovákia vidéki tájairól készült szociodokumentarista fotók hasonlítanak még Korniss képeihez. Az időeltolódás nagyapám cseh szülőfaluja vagy a húszas-harmincas évek szlovák vidéke és Korniss Péter erdélyi tájai között több évtizedes... És bár a »tovatűnő időt« nemcsak szülőföldjén, Erdélyben követte, hanem a magyar határon túl, Romániában, Szlovákiában, Szerbiában is, erdélyi gyűjtése egyedülálló.”

Mi pedig a tárlatot járva, sorra felidézhetjük a hatvanas évekből a széki (sici) tánczúró jeleneteket, vagy a lakodalmast, és a húsvét hétfőt, a jobbágytelki (sámbriasi) szilveszteri bált. Láthatjuk a lészpedi (lespezi) függő bölcsőt és az anyát „bubájával”. A hetvenes évekből a kemény hétköznappal szembeesülhetünk, így a térdig sártengerben caplató, gumicsizmás falusi kisiskolásokkal, a félig befagyott patakban ruhát mosó deszei (desesti) paraszttasszonnyal,

a kazlat rakó, szénahordó zábrivai szlovák sorstársaikkal, a görnyedve krumplit szedő kupuszina (bácskertes) szerbiai öreg házaspárral. A kukoricakapálás közben kiegyenesedő, ezerráncú magyargéci, nógrádi anyóka, a romániai Grosi birkát őrző bundás-kucsmás pásztorgyermeke, a behavazott tarlón bigegő székli hadirokkant képe is egy-egy súlyos sorsot idéz fel a múltból. A rimóci ravatalozás, a sirató asszonyokkal és

fejfa-állítással különösen nagy jelképi erőt sugall. A külön szavak nélkül is sokat mondó fotográfiák iskolapéldája az a kép a nyolcvanas évek derekáról, amelyen a székli főutcán ünnepi viseletbe öltözött lányok és legények lehajtott fejjel vonulnak a templomba, miközben fölöttük ott virít a vörös pléhtáblán a teljesen „tájidegen” politikai szlogen: „Ceausescu - eroism / Románia - comunism!” (Ceausescu - hősiesség / Románia - kommunizmus). Ennél már csak az érmihályfalvi (Valea lui Mihai) bocskoros pásztor szoborszerű figurája tömörebb, amint a győzelem V-jelét mutatja jobbjával, a diktátor kivégzése után. A rendszerváltás nyomán rohamosan tört be a Kárpát-medencébe is a globalizáció. A székli táncház fiatal párjából a lány még tetőtől-talpig népviseletben, de a városi munkából hazatért legény már pólót és farmert hord, csak a jellegzetes helyi szalmakalap emlékeztet idevalóságára. A lézpedi görkorcsolyás tinedzser otthonát díszítő mű-perzsaszőnyeg és giцses falikárpit szintén kortünet. Más képek is a hagyományvesztésről, a kiszakadásról, eltávolodásról, illetve a

húségről, a ragaszkodásról szólnak. A komorzáni (cámárganai) idős édesanya díszpárnára nyomott fotón őrzi a távolba szakadt városi ruhás fiatal pár - Lenuta és Vasile - mellképét. Az aknasugatagi (Ocna Sugatag) farmeres „kispapa” avasi móc fejkendőbe, blúzba, katrincába és parányi bocskorba bújtatta karon ülő lánykáját. A szamosújvári (gherlai) lány nagyesztélyiben áll a műanyag csillár alatt, népviseletes anyja mögött. Az 1973-as csángó „Anyá és bubája” harmincöt év múltán, 2008-ban is Korniss kamerája elé állt a „tiszta szobában”, de az egykori pólyás már érett férfiként, a legújabb divatú öltönyben pózolt. A tárlaton egyébként nemcsak a széki Balogh család nemzedékeit követhetjük nyomon (az idősebb lányuknak a Korniss-házaspár lett keresztszülője). Az idő múlásával készült képeken felfedezhetjük a hatvanas évek „csúrdöngölőjének” megannyi más, névtelen menyecskéjét és legényét is... immár házastársként vagy nagyszülői szerepben.

Korniss Péter az évtizedek során számos sikert aratott tárlata, valamint tematikus albuma nyomán nagy port felvert sorozatainak ikonikus tömörségű főművei kitörölhetetlenül beleégtek a köztudatba. Jól esik most itt a viszontlátás. A meglepetést a legutóbbi évek képei jelentik, amelyeken „régis ismerősökre” is bukkanhatunk. Legfrissebb felvételein nemcsak a budapesti aluljáróban, a forgalmas fővárosi tereken, utcákon, piacokon vagy a bevásárló központok és pályaudvarok előtt örökítette meg messziről felismerhető népviseletükben az egyre idősebb széki parasztasszonyokat, amint málháikkal cipekednek, vagy kézi hímzéseiket kínálják. Elsőként fedezett fel

és vitt a nyilvánosság elé egy „rejtett régiót”. A tehetősbudai családoknál évtizedek óta szolgáló „személyzetről” van szó, amint népviseletben antik bútorok és márkás festmények között vasalnak vagy a századvég-ezredelő jellegzetes bútorai és műtárgyai környezetében szorgoskodnak tarkabarka műanyag tollseprűvel, könyv-

tárfalakat és kristálycsillárokat portalánítanak, partfisolnak és parkettát vikszolnak. Olykor ellenpontként a lakástulajdonos is megjelenik a háttérben. A számítógéppel dolgozó hölgy, vagy a karosszékben ülő, testileg-lelkileg leéptült idős dámák, akiknek még a pohár vizet is helyükbe kell vinni és éjjel-nappal felügyeletre szorulnak. A falusi származású erdélyi házvezetőnők, takarítók, ápolók lelkiismeretes munkájára, jó hírére utal áttételesen, hogy még barokk templomi környezetben is szívesen veszik igénybe szolgálataikat. Amint a fotós idevágó videó-kommentárjában kifejti, nemcsak a magukra vállalt huzamos távollét miatt tiszteli őket, hanem azért is, mert ezek a sajátos „vendégmunkások” keresetük oroszlánrészét a családjuknak juttatják haza...

Wagner István
(Megjelent: BARÁTSÁG kulturális és közéleti folyóirat XXIV évf. 5. szám.)